28.10.2021

Asianumero
VN/27404/2021

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Viite: Asiantuntijapyyntö 22.10.2021

U 61/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta ilmastotoimia koskevan sosiaalirahaston perustamisesta

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja lausuu ilmastotoimia koskevan sosiaalirahaston perustamista koskevasta esityksestä seuraavaa:

Kyseessä on liikenteen kannalta merkittävä esitys. Ehdotetun rahaston perustaminen on ehdollinen komission esittämän tieliikenteen ja rakennusten erillislämmityksen fossiiliset polttoaineet käsittävän päästökaupan perustamiselle, jota valtioneuvosto pitää lähtökohtaisesti kannatettavana. Rahasto on suunniteltu kompensoimaan päästökauppasektoreiden taloudellisia vaikutuksia haavoittuville liikenteenkäyttäjille, kotitalouksille ja mikroyrityksille. Arviomme mukaan jopa 90 prosenttia tarkastellun uuden päästökauppasektorin tuloista kerättäisiin Suomessa tieliikenteestä ja loput rakennusten lämmityksestä.

Komission esityksessä erityisen ongelmallista on rahaston rahoittaminen EU:n omista varoista. Suomelle suunniteltu rahoitusosuus tiedetään vasta komission antaessa esityksensä uusista omista varoista. Nykyisen omien varojen järjestelmän perusteella voidaan kuitenkin ennakoida, että Suomen saanto rahastosta olisi pieni suhteessa kotimaassa liikenteen ja rakennusten lämmityksen polttoaineista päästökaupassa kerättävään summaan.

Jäsenmaiden välistä saantoa määrittävä allokaatiokaava ei ole Suomen kannalta tarkoituksenmukainen. Allokaatiokaava ei myöskään huomioi Suomelle ominaisia tekijöitä kuten mm. harvaa asutusta, pitkiä etäisyyksiä ja kansalaisten yksityisautoilun tarvetta.

On tärkeää, että mahdollisen päästökaupan tuloja käytetään liikenteen ja rakennusten energiatehokkuuden edistämiseen sekä päästövähennysten ja vihreän siirtymän toteuttamiseen. Komission esitystä voidaan pitää hengeltään tässä suhteessa oikean suuntaisena.

Sosiaalinen oikeudenmukaisuus on nähty myös tulevien kansallisten liikenteen ympäristöpolitiikan toimenpiteiden suunnittelussa keskeisenä asiana. On tärkeää varautua mahdollisen päästökaupan haittojen korvaamiseen niille ryhmille, joiden kohdalla vaikutukset muodostuisivat kohtuuttoman suuriksi. Tällaiset kompensaatiot, varsinkin silloin kun ne ovat suoria tulotukia, tulisi kuitenkin suorittaa jäsenmaiden oman sosiaalipolitiikan piirissä EU:n talousarvion sijaan.

Valtteri Härmälä
Erityisasiantuntija

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi